

(ISSN: 2587-0238)

Ünalı, G. (2023). The Effect Of Negative Acts On Decision-Making Process In Physical Education Teachers In The Eastern Black Sea Region, *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 8(23), 1721-1741.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijetsar.650>

Article Type: Research Article

THE EFFECT OF NEGATIVE ACTS ON DECISION-MAKING PROCESS IN PHYSICAL EDUCATION TEACHERS IN THE EASTERN BLACK SEA REGION

Gamze ÜNALDI

Assistant Professor Artvin Çoruh University, Artvin/TÜRKİYE, gamzeunaldi@artvin.edu.tr
ORCID: 0000-0001-7412-6798

Received: 14.01.2023

Accepted: 14.08.2023

Published: 01.09.2023

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the effects of negative behaviours that Physical Education Teachers in the Eastern Black Sea Region are exposed to on decision making in line with certain variables. In the study conducted with survey model, 253 volunteer physical education teachers, who were selected by random method, participated. The data of the study were collected using the "Negative Acts Questionnaire" and the "Melbourne Decision Making Questionnaire". The descriptive analysis was utilized to analyze the data. When the analysis results were evaluated, it was found that the negative acts that the teachers were exposed to had an effect on their decision-making styles in certain parameters. Accordingly, the negative acts had a positive effect on the self-esteem subscale of the decision-making questionnaire and a negative effect on the vigilance style and buck passing style subscales of the decision-making questionnaire. Certain results were obtained according to age and parental education level among demographic variables. In terms of the age variable, there was no effect of the negative acts on decision-making of the teachers aged between 21 and 25; whereas, the teachers aged between 21 and 25 had significantly higher mean scores in buck passing style and hypervigilance style than the other age groups. When examining the effect of negative acts on decision-making according to parental education levels it was determined that the negative acts differed in physical education teachers based on their mothers' education level but did not differ based on their fathers' education level. The teachers with a literate mother showed higher mean scores in vigilance style and buck passing style than the other groups. The teachers with a father who had primary school degree adopted vigilance style and procrastination style more in the decision-making.

Keywords: Negative behavior, to decide, physical education teacher.

INTRODUCTION

The negative acts in educational environments that especially physical education teachers are exposed to can lay the groundwork for the occurrence of more than one problem in the achievement of the foreseen educational goals since the education is dynamic requires the sustainability. In the education sector, physical education course is considered a course that is always observed by school administrations and generates intense expectations due to the fact that educators, specific to Physical Education and Sports Teachers, manage a dynamic process and physical education courses draw the attention of students. As Physical Education courses are taught in wide fields, physical education teachers may be exposed to negative acts in terms of many variables based on grades. Particularly, the field-related expectations towards physical education teachers who work in the private sector is observed more than in the public sector as they engage in social and sportive activities for marketing education in the relevant institutions. This great interest aroused by students, parents and school administrations in the process makes it inevitable for teachers to be exposed to negative acts occasionally. The problems that may appear against these circumstances lead teachers to make fast and effective decisions. Based on these grounds, effective decision-making behaviors of physical education teachers in the process are important.

A decision, in its simplest form, is described as one's choosing among options in order to reach his/her goals. In other words, a decision refers to the outcome of a mental activity that is formed based on one's experiences and is consciously put forward for a purpose as a consequence of the filtering of possibilities in accordance with these experiences (Sinclair and Ashkanasy, 2005, p.3).

Ehtiyar and Tekin (2010) argue that educators, who have to determine the decisions to be taken efficiently in education and manage the effective implementation of such decisions, may occasionally differ in their decision-making styles due to factors that are effective in different dimensions (individual, organizational). The ability of decision-making, which is effective in every process of our lives, is defined as all of the compound phases where more than one possibility is taken into consideration and it is questioned which of these possibilities should be selected and put into action.

The decision-making process, which is expressed as presence of many preferable options within the scope of a purpose and a cognitive process that would allow the individual to solve the foreseen problems, begins with the determination of the problem, goes on with the implementation of the decisions taken for the solution and is finalized with the evaluation of the positive and negative results of the decisions taken (Çoban and Hamamcı, 2006: 394; Bakan and Büyükbeşe, 2008: 32). In the decision-making process, the implementation of different systems by the individual who is affected by different factors (individual, organizational, social, etc.) may lead to variations in the effectiveness of the decision (Avşaroğlu, 2007: 56).

Based on these definitions, every individual has to make decisions at every stage of their lives in order to solve the problems they come across. The success of the decision-making model is described by how effectively and

efficiently the problem is solved. Therefore, decision-making models are of particular importance in terms of their ability to think analytically, gain insight and assess possible interactions.

This study aims to determine perception levels of physical education teachers about negative acts as well as their effects on decision-making processes. In this regard, answers to the following questions were sought:

- 1) Do negative acts have an effect on decision making of physical education teachers?
- 2) Do the negative acts have an effect on the decision making styles of Physical Education Teachers according to their demographic characteristics?

METHOD

Research Model and Sample Group

For the present study, which aimed to determine the effect of negative acts on decision-making in physical education teachers, first of all, approval was obtained with the decision (dated 02.02.2022 and numbered E-18457941-050.99-38100) of the Artvin Coruh University Ethics Committee (Appendix.1). In line with the 3-month period (March-April-May) given for data collection, 253 Physical Education Teachers working in the Eastern Black Sea region during the Spring Term of the 2021-2022 Academic Year voluntarily participated in the study. Descriptive statistics and correlation analysis model were used to analyze the data.

Data Collection Tools

The exposure of teachers to negative acts was assessed using the Negative Behavior Questionnaire (NAQ) with 22 items (Einarsen and Raknes, 1997). Cemaloğlu (2007) translated the questionnaire into Turkish and its original version has a single dimension. In this study, the total alpha coefficient of the questionnaire was found to be .82. These values confirm the reliability of the assessment tool.

Melbourne Decision Making Questionnaire (MDMQ) was used to identify the decision-making styles of the teachers. The scale consists of 2 parts and the first part is a scale consisting of 6 items that aim to determine self-esteem in decision-making. The scale is scored as "2" points for correct, "1" point for sometimes correct, and "0" point for incorrect. The highest score of the scale is 12 points. Higher scores indicate that teachers take a stance with high self-esteem in the decision-making process. The second part consists of 17 items and 4 subscales. These subscales are categorized as Vigilance style (5 items), Buck Passing style (5 items), Procrastination style (4 items) and hypervigilance style (3 items). Higher scores indicate that the relevant decision-making style is used (Deniz, 2004).

Data Analysis

SPSS version 22 software was used to analyze the data set. Before the data were analyzed, normality test was applied and the tests to be used during the analysis were determined. The results of skewness-kurtosis values showed that the data were normally distributed and t-test and one-way analysis of variance were carried out to

analyze the data related to demographic variables for the study. If any difference was identified, the TUKEY test was used to find the group that caused the difference.

FINDINGS

In this section, the findings obtained as a result of the analysis of the data collected through the scales of the participants participating in the research are included in order to solve the research problem. Explanations and comments were made based on the findings.

The effect of the negative acts on decision-making styles of the teachers

Table 1 presents the results of the one-way ANOVA test in which teachers’ perceptions of negative acts were taken as the independent variable and each subscale of MDMQ was taken as the dependent variable.

Table 1. Results of one-way ANOVA test for the correlations of the subscales of MDMQ

		Negative Acts	Self-esteem	Vigilance Style	Buck Passing Style	Procrastination Style	Hypervigilance Style
Negative Acts	R	1					
	P						
Self-esteem	R	.130*	1				
	P	0.038					
Vigilance Style	R	-.138*	.300*	1			
	P	0.028	0.00				
Buck Passing Style	R	-.143*	0.052	.513*	1		
	P	0.023	0.413	0.00			
Procrastination Style	R	-0.102	.418*	.560*	.695*	1	
	P	0.106	0	0.00	0.00		
Hypervigilance Style	R	-0.074	-0.047	.357*	.569*	.213*	1
	P	0.243	0.454	0.00	0.00	0.001	

*p<0.05

There were a positive significant difference between negative acts and self-esteem subscale (13%), a negative significant difference between negative acts and the Vigilance style subscale (13.8%), a negative significant difference between negative acts and the Buck Passing style subscale (14.3%) and there was no difference between negative acts and the other subscales (p>0.05).

According to the current findings, it was determined that there was a significant positive difference between the negative behaviours to which physical education teachers were exposed and self-esteem dimension (r= .130 p=0,04). In other words, the perceptions of negative behaviours that physical education teachers are exposed to have a significant positive effect on the self-esteem dimension in decision making, and a very weak negative effect on the careful style (r= -.138 p=0,03) and avoidant style (r= -.143 p=0,02) dimensions.

There was a significant positive difference between self-esteem subscale of MDMQ and the vigilance style subscale at the rate of 30% and between self-esteem subscale of MDMQ and the procrastination style subscale at the rate of 41.8% (p<0.05).

There was a significant positive difference between the Vigilance style subscale of MDMQ and its Buck Passing style subscale at the rate of 51.3%, and its procrastination style subscale at the rate of 56% and its hypervigilance style subscale at the rate of 35.7%.

A significant positive difference was found between the Buck Passing style subscale and the procrastination style subscale at the rate of 69.5% and between the Buck Passing style subscale and hypervigilance style subscale at the rate of 56.9%. But a significant positive difference was found between the procrastination style subscale and hypervigilance style subscale at the rate of 21.3%.

The Effect of Negative acts on Self-Esteem Levels in Decision Making and Decision-Making Styles according to Demographic Characteristics of Physical Education Teachers

T-test and One-Way Anova test were applied to determine the effect of negative acts on the decision-making of the physical education teachers according to their demographic variables. Based on the analysis results, the differences found between the teachers in terms of age and parental education level are presented in the tables below.

Table 2. Comparison of Negative Acts and Decision-Making Styles based on Age

	Age	N	X	SD	F	P	TUKEY
Negative Act	21-25 ^a	172	34.46	8.64	2.14	0.12	
	26-30 ^b	77	36.90	8.50			
	31-35 ^c	4	35.50	9.04			
Self-Esteem	21-25	172	10.55	1.29	1.62	0.20	
	26-30	77	10.83	1.08			
	31-35	4	10.25	0.96			
Vigilance Style	21-25	172	8.12	1.00	1.19	0.30	
	26-30	77	7.90	1.22			
	31-35	4	8.00	0.00			
Buck Passing Style	21-25	172	8.29	1.26	3.98	0.02*	a-b
	26-30	77	7.77	1.74			
	31-35	4	7.50	1.29			
Procrastination Style	21-25	172	7.15	0.92	0.08	0.92	
	26-30	77	7.19	0.89			
	31-35	4	7.25	0.96			
Hypervigilance Style	21-25	172	4.62	0.91	5.58	0.00*	a-b
	26-30	77	4.17	1.27			
	31-35	4	4.00	0.82			

* p<0.05

Based on the results of the one-way variance analysis given in Table 2, buck passing style and hypervigilance style differed significantly by age groups; whereas, no difference was found in the other subscales (p>0.05).

TUKEY test was applied to find out why there was a difference in the related subscales, and based on the results obtained, the difference was attributed to the higher mean scores of buck passing style and hypervigilance style in the decision-making of the teachers aged between 21-25 years when compared to the other groups.

Table 3. Comparison of Negative Acts and Decision-Making Styles based on Mother’s Education Level

	Mother’s Education Level	N	X	SD	F	P	TUKEY
Negative Act	Literate ^a	107	28.97	5.73	77.44	0.00*	b-a c-a/b c-b/c d-a e-a/b/c/
	primary school ^b	47	35.32	5.70			
	secondary school ^c	42	41.83	5.59			
	high school ^d	35	37.49	5.90			
	University ^e	22	49.14	6.68			
Self-Esteem	Literate ^a	107	10.44	1.28	2.10	0.08	

	primary school ^b	47	10.70	1.08			
	secondary school ^c	42	10.67	1.28			
	high school ^d	35	11.11	0.83			
	University ^e	22	10.55	1.60			
Vigilance Style	Literate ^a	107	8.15	1.03			
	primary school ^b	47	8.13	0.90			
	secondary school ^c	42	8.10	1.14	2.36	0.05*	a-e
	high school ^d	35	8.00	1.14			
	University ^e	22	7.41	1.22			
Buck Passing Style	Literate ^a	107	8.27	1.23			
	primary school ^b	47	8.23	1.45			
	secondary school ^c	42	8.21	1.35	2.39	0.05*	a-e
	high school ^d	35	7.89	1.59			
	University ^e	22	7.32	2.06			
Procrastination Style	Literate ^a	107	7.21	0.80			
	primary school ^b	47	7.28	0.90			
	secondary school ^c	42	7.14	0.98	2.24	0.07	
	high school ^d	35	7.26	0.74			
	University ^e	22	6.64	1.33			
Hypervigilance Style	Literate ^a	107	4.56	1.01			
	primary school ^b	47	4.43	0.97			
	secondary school ^c	42	4.60	0.77	0.98	0.42	
	high school ^d	35	4.31	1.35			
	University ^e	22	4.18	1.30			

When the results of the One-Way Variance Test applied to determine whether or not the level of perception of negative act and the decision-making style subscales scores of teachers differed by mother's education level given in Table 3 were analyzed, it was found that there was a significant difference between the groups in the level of perception of negative act based on mother's education level ($p < 0.05$). The analysis revealed that the difference found in the level of negative act perception was caused by the teachers with mothers who had a bachelor's degree. In the analysis questioning a possible difference in decision-making styles by mother's education level, it was found that the teachers with mothers who had a bachelor's degree had lower mean scores of vigilance style and buck passing style among the subscales of decision-making ($p < 0.05$).

Table 4. Comparison of Negative Acts and Decision-Making Styles based on Father's Education Level

	Father's Education Level	N	X	SD	F	P	TUKEY
Negative act	Literate ^a	30	32.90	9.00			
	primary school ^b	26	34.15	8.52			
	secondary school ^c	53	36.26	9.01	1.44	0.22	
	high school ^d	42	37.19	9.11			
	University ^e	102	34.81	8.09			
Self-esteem	Literate ^a	30	10.77	1.25			
	primary school ^b	26	10.31	1.54			
	secondary school ^c	53	10.64	1.23	0.79	0.53	
	high school ^d	42	10.81	1.17			
	University ^e	102	10.59	1.17			
Vigilance Style	Literate ^a	30	8.33	0.99			
	primary school ^b	26	7.42	1.47			a-b
	secondary school ^c	53	7.96	1.04	3.29	0.01*	d-b
	high school ^d	42	8.21	0.98			e-b

	University ^e	102	8.11	0.97		
Buck Passing Style	Literate ^a	30	8.27	1.39		
	primary school ^b	26	7.38	1.47		
	secondary school ^c	53	8.08	1.50	2.16	0.07
	high school ^d	42	8.36	1.71		
	University ^e	102	8.19	1.26		
Procrastination Style	Literate ^a	30	7.27	0.78		
	primary school ^b	26	6.54	1.27		a-b
	secondary school ^c	53	7.21	0.93	3.90	0.00*
	high school ^d	42	7.36	0.79		d-b
	University ^e	102	7.20	0.81		e-b
Hypervigilance Style	Literate ^a	30	4.47	1.07		
	primary school ^b	26	4.23	1.11		
	secondary school ^c	53	4.26	1.11	1.39	0.24
	high school ^d	42	4.62	1.06		
	University ^e	102	4.59	0.98		

* $p < 0.05$

Based on the results of the One-Way Variance Test applied to determine whether or not the perception level of negative act given in Table 4 and the decision-making style subscale scores of teachers differed by father's education level, it was determined that there was no significant difference between the father's education level and the perception level of the teachers (negative act=0.22>0.05) on negative acts and the self-esteem subscale of MDMQ (self-esteem=0.53>0.05), but there was a significant difference between the Vigilance style (Vigilance style=0.01<0.05) and the procrastination style (procrastination style=0.00<0.05) among the decision-making styles. Based on the results of the TUKEY test applied to identify the cause of the difference, it was determined that while the teachers with fathers who were high school graduates had higher mean scores of procrastination style compared to the other groups, the teachers with literate fathers had higher mean scores of Vigilance style compared to the other groups.

Table 5. Analysis Results Showing the Correlation Between Negative acts against Physical Education Teachers and Self-Esteem in Decision-Making Process and Decision-Making Styles

		Negative Act	Self-Esteem	Vigilance Style	Buck Passing Style	Procrastination Style	Hypervigilance Style
Negative Act	R	1	.130*	-.138*	-.143*	-0.10	-0.07
	P		0.04	0.03	0.02	0.11	0.24
Self-Esteem	R	.130*	1	.300*	0.05	.418*	-0.05
	P	0.04		0.00	0.41	0.00	0.45

* $p < 0.05$

As given in Table 5, the findings revealed that there was a significant positive difference between the negative acts and their self-esteem style ($r = .130$ $p = 0.04$). In other words, the perceptions of negative acts of the physical education teachers had a positive effect on their self-esteem style in decision making and a very weak negative effect on the Vigilance style ($r = -.138$ $p = 0.03$) and Buck Passing style ($r = -.143$ $p = 0.02$).

A weak positive difference was observed between the self-esteem style and Vigilance style of the physical education teachers ($r = -0.300$ $p = 0.000$). Also, there was a moderate positive difference between self-esteem and procrastination style ($r = -0.418$ $p = 0.000$). In other words, we could argue that the self-esteem dimension of the

physical education teachers in decision-making had a weak positive effect on the level of their vigilance style subscale, but a moderately positive effect on the level of their procrastination style subscale.

CONCLUSION and DISCUSSION

This study aimed to examine the effects of negative acts on the decision-making process in physical education teachers working in the Eastern Black Sea region. The results of the study were evaluated herein by comparing them with the results of the studies reviewed in the literature.

Also, it was examined whether or not the physical education teachers who voluntarily participated in the study differed in terms of certain variables with respect to the perception levels of negative act and decision-making subscales, and the source of the differences was examined.

The results obtained according to the age variable among demographic variables showed that there was no difference between the negative acts and decision-making in teachers between the ages of 21-25. Unlike the result reporting no difference in the negative acts according to the age groups obtained, when the literature was reviewed, there are also studies in which findings contrary to the results of the present study were obtained in similar age groups (Bulut 2007, Arpacioğlu 2003, Ertürk 2005).

Unlike these studies in the literature, the lack of difference in the perception level of negative acts by age variable in the present study can be associated with the lack of certain factors for the development of teachers' perception level of negative acts in the study fields. Based on the analysis results to determine the decision-making levels by age variable in the present study, it was found that the teachers aged between 21-25 had significantly higher mean scores of Buck Passing style and hypervigilance style than the other age groups, while there was no difference in the other subscales. For the finding about difference obtained in the present study, it can be stated that the teachers in the age group of 21-25, who were new in the profession, could not foresee the negativities they might come across since they had not yet gained a considerable teaching experience after the graduation and it was possible for them to prefer a buck passing and hypervigilance style in the decision-making process for crisis management in case of possible negative act.

The study, investigating the effect of the perception levels of negative acts on decision-making in terms of the parental education level, revealed that the perception levels of negative acts of teachers differed by mother's education level, but did not differ by father's education level. When examining the difference in the decision-making levels of the teachers by their parental education levels, it was found that the teachers with literate mothers had a higher mean score of Vigilance and Buck Passing style compared to the other groups, while the teachers with illiterate mothers had the lowest mean score.

When similar studies were analyzed, it was observed that the results on the effects of mother's education level were partially similar to or different from the present study. For example, Köksal (2003) and Yiğit (2005) found

in their study that there were significant differences between maternal educational status and the decision-making styles of individuals, while in the study by Candangil (2005) a possible difference was not found.

When the results were analyzed based on father's education level, it was determined that the teachers with fathers who were primary school graduates had the highest mean scores of vigilance style and procrastination style subscales of MDMQ. In the same finding, the lowest mean score of the Vigilance style was found in teachers with literate fathers, and the group with the lowest mean scores of the procrastination style was the teachers with fathers who were high school graduates. When the related literature was reviewed, studies reporting similar and different results were found (Tiryaki 1997, Güçray 1998, Köksal 2003, Yiğit 2005).

Based on the findings of the present study, it was found that the negative acts had different effects on decision-making of teachers in various aspects. Accordingly, it was determined that negative acts had a positive effect on the self-esteem dimension of decision-making and a negative effect on the vigilance and buck passing style subscales of MDMQ. The results of the present study are supported by the conclusions obtained in similar studies analyzed in the literature (Kirgil 2015, Temel 2015, Ulaş et al., 2015).

Consequently, it was concluded that if the physical education teachers who participated in the study had high self-esteem, they mostly preferred the vigilance style in the decision-making process and they used less the procrastination, buck passing, and hypervigilance styles among MDMQ subscales

SUGGESTIONS

Considering the limitations of our study; Examination of how physical education teachers' reactions to behaviors are shaped in different concepts with different studies may be meaningful in terms of learning outcomes.

In addition, it is thought that clarifying the concepts such as process management and crisis management that physical education teachers apply in the face of negative behaviors will bring different perspectives to the education-teaching methods and approaches used in the disciplines of training physical education teachers and sports trainers who will be role models for future generations.

ETHICAL TEXT

All the rules of the "Directive on the Ethics of Scientific Research and Publication in Higher Education" have been followed and none of the "Actions contrary to the Ethics of Scientific Research and Publication" in the second part of the Directive have been carried out. Ethics committee approval: Application permission was obtained with the decision of Artvin Coruh University Ethics Committee dated 02.02.2022 and numbered E-18457941-050.99-38100

Author(s) Contribution Rate: Author's contribution is 100%

REFERENCES

- Avşaroğlu, S. and Üre, Ö. (2007). Investigation of Self-Esteem in Decision Making, Decision Making and Stress Coping Styles of University Students in Terms of Self-Esteem and Some Variables. *Journal of Selçuk University Institute of Social Sciences*, (18), 85-100. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Susbed/Issue/61794/924162>. Access Date: 20.01.2023.
- Bakan, D. and Büyükbeşe, Ö. (2008). Participatory Decision Making: A Field Study on the Thoughts of Employees on Participation in Decisions. *Journal of Süleyman Demirel University Faculty of Economics and Administrative Sciences*, 13(1), 29-56. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/20834/223210> Access Date: 10.12.2022.
- Bulut, S. and Göktürk, G. Y. (2012). Mobbing: Psychological Harassment in the Workplace. *Bolu Abant İzzet Baysal University Journal of Institute of Social Sciences*, 12 (1), 53-70 . DOI: 10.11616/AbantSbe.285
- Cemaloğlu, N. (2007). The Relationship Between School Administrators' Leadership Styles and Intimidation. *Hacettepe University Faculty of Education Journal (H. U. Journal of Education)*, 33, 77-87.
- Cemaloğlu, N. and Ertürk, A. (2007). An Investigation of Teachers' Acts of Hazing in terms of Gender. *Turkish Journal of Educational Sciences*, 5(2), 345-365. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26116/275140> Access Date:14.01.2023
- Çoban, A. E. & Hamamcı, Z. (2006). Investigation of Adolescents with Different Loci of Control in Terms of Decision Strategies. *Kastamonu Journal of Education*,14(2), 393-402. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49104/626613> Access Date: 5.01.2023.
- Candangil S.Ö. and Ceyhan A. A. (2006). Self-esteem and Stress Levels in Decision Making According to Some Personal Characteristics of High School Students with Different Loci of Control, *Journal of Social Sciences*, 2: 71-88.
- Deniz, M. E. (2004). Investigation of the Relation between Decision Self-Esteem, Decision Making Style and Problem Solving Skill of the University Students. *Eurasian Journal of Educational Research*,4(15), 23-35.
- TekİN, Ö. A., & Ehtiyar, V. R. (2010). Decision Making in Management: A Research on Decision Making Styles of Different Department Managers Working in Five Star Hotels in West Antalya Region. *Journal of Yasar University*, 5(20), 3394-3414.
- Einarsen, S., & Raknes, B. I. (1997). Harassment in the workplace and the victimization of men. *Violence and Victims*, 12(3), 247-263.
- Sinclair, M., & Ashkanasy, N. M. (2005). Intuition: Myth or a decision-making tool?. *Management learning*, 36(3), 353-370.
- Güçray, S. S. (1998). The Relationship of Some Personal Variables, Perceived Social Support and Assertiveness with Decision Making Styles. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 2(9), 7-16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tpdrd/issue/21429/229661> Access Date: 15.12.2022.
- Kirgil, F. (2015). Investigation of decision making and assertiveness levels of physical education teachers and other branch teachers in terms of some variables. Master's Thesis, Firat University, Elazığ.

- Köksal, A. (2003). The Relationship Between Emotional Zeka and Decision Making Strategies in Adolescents. Master's thesis, Istanbul University, Istanbul.
- Tiryaki, M. G. (1997). Investigation of Decision Making Behaviours of University Students in terms of Some Variables. Unpublished master's thesis, Hacettepe University, Ankara.
- Temel, V. (2015). Physical education teachers' problem solving skills, decision making styles and anger styles. Doctoral Thesis, Karadeniz Technical University, Trabzon.
- Ulaş, A. H., Epçaçan, C., Epçaçan, C., Koçak, B. (2015). Investigation of Prospective Teachers' Self-Esteem Level and Decision Making Styles in Decision Making. *Turkish Studies*, 10(3), 1031-1052. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7831> Access Date: 8.11.2022
- Yiğit, A. (2005). The Prediction of High School Students' Decision Making Behaviours According to Some Variables. Unpublished master's thesis, Ege University, Izmir.

DOĞU KARADENİZ BÖLGESİNDEKİ BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN MARUZ KALDIKLARI OLUMSUZ DAVRANIŞLARIN KARAR VERME ÜZERİNE ETKİSİ

Öz

Bu çalışmanın amacı, Doğu Karadeniz Bölgesindeki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin maruz kaldıkları olumsuz davranışların karar verme üzerine etkilerini belirli değişkenler doğrultusunda incelemektir. Araştırmaya gönüllü 253 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Anket yöntemiyle toplanan veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Analiz sonuçları değerlendirildiğinde maruz kalınan olumsuz davranışların öz saygı karar verme boyutunda olumlu yönde, karar verme alt boyutlarından dikkatli ve kaçınan stil boyutunda olumsuz yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Yaş değişkeni kapsamında 21-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin maruz kaldığı olumsuz davranışların karar verme konusunda bir etkisine rastlanmazken, karar verme alt boyutlarından kaçınan stil ve panik stil karar verme düzeylerinin diğer yaş gruplarından anlamlı derecede yüksek ortalamaya sahip olduğu bulgulanmıştır. Olumsuz davranışların karar verme üzerine etkisini anne – baba eğitim durumuna göre incelendiğinde; beden eğitimi öğretmenlerinin maruz kaldıkları olumsuz davranışların anne eğitim duruma göre farklılaştığı, baba eğitim durumuna göre ise farklılaşmadığı, öğretmenlerin karar verme düzeylerinin, anne eğitim durumu okuryazar olan öğretmenlerin diğer gruplara göre daha yüksek ortalama ile dikkatli ve kaçınan stil benimsediği tespit edilmiştir. Baba eğitim durumu ilkökul olan öğretmenlerin karar vermede dikkatli ve erteleyici stili diğer gruplardan daha fazla benimsediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Olumsuz davranış, karar verme, beden eğitimi öğretmeni.

GİRİŞ

Eğitim ortamlarında özellikle beden eğitimi öğretmenlerinin maruz kaldığı olumsuz davranışlar, verilen eğitimlerin dinamik ve süreklilik gerektirmesi sebebiyle öngörülen eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesinde birden fazla problemin oluşmasına zemin hazırlayabilmektedir. Eğitim sektöründe Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri özelinde eğitimcilerin gerek dinamik bir süreç yönetmesi gerekse beden eğitimi derslerinin öğrenciler tarafından ilgi çekici olması, okul yönetimleri tarafından her zaman gözlemlenen ve yoğun beklenti doğuran bir ders olarak düşünülmektedir. Beden Eğitimi derslerinin geniş alanlarda uygulanması nedeniyle kademeler bazında da beden eğitimi öğretmenleri birçok değişken doğrultusunda olumsuz davranışla karşı karşıya kalabilmektedir. Özellikle Özel Sektörde çalışan beden eğitimi öğretmenlerinden bu yöndeki beklenti, ilgili kurumlarda eğitimin pazarlanması konusunda sosyal ve sportif faaliyetler kapsamında yer aldığından kamu sektörüne kıyasla daha fazla gözlenmektedir. Süreç içerisinde, öğrenci, veli ve okul yönetimleri tarafından oluşturulan bu yoğun ilgi zaman zaman öğretmenlerin olumsuz davranışlara da maruz kalmasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Bu durumlar karşısında ortaya çıkabilecek sorunlar, öğretmenleri hızlı ve etkin şekilde karar vermeye yönlendirmektedir. Bu gerekçeler doğrultusunda, beden eğitimi öğretmenlerinin süreç içerisinde en önemli misyonlarının karar verme konusundaki etkin davranışları olduğu söylenebilir.

Karar, en yalın haliyle bireyin amaçlarına erişmek için seçenekler arasından seçim yapması olarak ifade edilmektedir. Bir başka deyişle karar, kişinin edinilmiş tecrübelerine dayanarak oluşturulan ve bu tecrübeler doğrultusunda ihtimallerin süzgeçten geçirilmesi neticesinde bir amaca yönelik bilinçli olarak ortaya konulan zihinsel bir faaliyetin sonucudur. (Sinclair ve Ashkanasy, 2005).

Ehtiyar ve Tekin(2010)'a göre, Eğitimde verimli bir biçimde alınacak kararların tespiti ve bu kararların etkin biçimde yürütülmesini idare etmek durumunda olan eğitimciler, farklı boyutlarda etkili olan (bireysel, örgütsel) etmenler sebebiyle zaman zaman karar verme stilleri konusunda da farklılık gösterebilmektedirler. Yaşamımızın her sürecinde etkili olan Karar verme becerisi, birden fazla olasılığın göz önüne alındığı ve bu olasılıkların hangisinin yada hangilerinin seçilmesi ve eyleme konulması gerektiğini sorgulayarak adım atmayı sağlayan bileşik evrelerin tamamı şeklinde tanımlanmıştır.

Bireyin bir amacı kapsamında tercih edilebilir seçeneklerin fazla olması, öngörülen problemlerin çözülmesine olanak sağlayacak bilişsel bir süreç şeklinde ifade edilen karar verme süreci, problemin belirlenmesi ile başlar, çözüme yönelik alınan kararların uygulanması ile devam eder ve alınan kararların olumlu ve olumsuz sonuçlarının değerlendirilmesi ile tamamlanır (Çoban ve Hamamcı, 2006); Bakan ve Büyükbeşe, 2008). Karar verme sürecinde bireyin farklı etmenlerden (bireysel, örgütsel, sosyal vb.) etkilenerek farklı sistemler uygulaması kararın etkinliği boyutunda da değişkenliklere sebep olabilmektedir. (Avşaroğlu, 2007).

Yapılan bu tanımlamalardan yola çıkarak, her birey yaşantılarının her evresinde karşılaşılan sorunların giderilmesi noktasında karar almak durumundadır. Karar verme modelinin başarılı olabilmesi, ortaya çıkan problemi ne kadar etkin ve verimli şekilde çözülmesiyle betimlenmektedir. Bu nedenle bireylerin analitik düşünme, öngörü kazanımı ve olası etkileşimleri değerlendirebilmeleri konusunda karar verme modelleri ayrıca önem arz etmektedir.

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri özelinde bu çalışma ile, öğretmenlerin olumsuz davranışlar algı düzeylerinin tespiti ve bu düzeylerin karar verme süreçlerine etkisi belirlenmeye çalışılacaktır. Bu doğrultuda aşağıda belirtilen sorulara cevap aranmıştır.

- 1) Beden Eğitimi öğretmenlerinin maruz kalınan olumsuz davranışların karar verme üzerine etkisi var mıdır?
- 2) Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Demografik özelliklerine göre maruz kaldıkları olumsuz Davranışların karar verme alt boyutlar üzerinde etkisi var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli ve Çalışma Grubu

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin maruz kaldıkları olumsuz davranışların karar verme üzerine etkisini belirlemeye yönelik tasarladığımız çalışmamız için öncelikle Artvin Çoruh Üniversitesi Etik Kurulu 02.02.2022 tarihli E-18457941-050.99-38100 Sayılı Etik Kurulu kararı ile uygulama izni alınmıştır(EK.1). Verilerin toplanması adına verilen 3 aylık süreç (mart-nisan-mayıs) doğrultusunda 2021-2022 Eğitim - Öğretim yılı Bahar Döneminde Doğu Karadeniz bölgesinde yer alan 253 Beden Eğitimi Öğretmeni gönüllü olarak katılım sağlamıştır.

Kullanılan Veri Toplama Araçları

Öğretmenlerin olumsuz davranışlara maruz kalma durumu 22 maddeden oluşan Olumsuz Davranış Ölçeği (NAQ) kullanılarak ölçülmüştür (Einarsen ve Raknes, 1997). Cemaloğlu (2007) tarafından Türkçeye çevrilen ölçeğin orijinali tek boyutludur. Bu çalışmada ölçeğin toplam alfa katsayısı ise .82 olarak saptanmıştır. Bu değerler ölçme aracının güvenilirliğini teyit etmektedir.

Öğretmenlerin karar verme stillerinin belirlenebilmesi için Melbourne Karar Verme Ölçeği kullanılmıştır. 2 kısımdan oluşan ölçekte 1.kısım karar vermede öz saygıyı belirlemeye çalışan 6 maddeden oluşan bir ölçektir. Ölçekte Puanlama Doğru "2" puan, Bazen Doğru "1" puan, Doğru Değil "0" puan şeklinde yapılmaktadır. Ölçekten en yüksek 12 puan alınabilmektedir. Alınan puanların yüksekliği öğretmenlerin karar vermede özgüveni yüksek bir duruş sergilediğinin göstergesidir. 2.kısım ise 17 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; Dikkatli stil(5madde), Kaçınan stil(5madde), Erteleyici stil(4madde) ve panik stil(3madde) olarak kategorize edilmiştir. Puanların yüksekliği ilgili karar verme stiline kullanıldığına işaret etmektedir. (Deniz, 2004).

Veri Analizi

Veri setinin analizi için SPSS sürüm 22 yazılım programı kullanılmıştır. Çalışmamız doğrultusunda elde edilen verilerin analizi öncesinde normallik testi yapılarak analiz sırasında kullanılacak testler belirlenmiştir. Çarpıklık – basıklık değerleri sonuçlarına göre verilerin normal dağılım göstermesi ile çalışma için demografik değişkenlere ilişkin verilen analizinde T testi ve Tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Farklılık tespit edilmesi durumunda fark yaratan grubu bulmak için TUKEY testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan katılımcılar ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Maruz Kaldıkları Olumsuz Davranışların karar verme stilleri üzerindeki etkisi
Öğretmenlerin olumsuz davranış algı düzeyinin bağımsız değişken, karar verme düzeyinin her bir alt boyutunun bağımlı değişken olarak alındığı Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları Tablo 1.'de verilmiştir.

Tablo 1.Olumsuz Davranışlar ile Karar Verme Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

		Olumsuz Davranış	Özsaygı	Dikkatli Stil	Kaçınan Stil	Erteleyici Stil	Panik Stil
Olumsuz Davranış	R	1					
	P						
Özsaygı	R	,130*	1				
	P	0,04					
Dikkatli Stil	R	-,138*	,300*	1			
	P	0,03	0,00				
Kaçınan Stil	R	-,143*	0,052	,513*	1		
	P	0,02	0,413	0,00			
Erteleyici Stil	R	-0,102	,418*	,560*	,695*	1	
	P	0,106	0	0,00	0,00		
Panik Stil	R	-0,074	-0,047	,357*	,569*	,213*	1
	P	0,243	0,454	0,00	0,00	0,001	

*p<0.05

Olumsuz davranışlar ile özsaygısı alt ölçeği arasında pozitif yönde anlamlı bir fark (%13), olumsuz davranışlar ile dikkatli stil alt ölçeği arasında negatif yönde anlamlı bir fark (%13,8), olumsuz davranışlar ile Kaçınan stili alt ölçeği arasında negatif yönde anlamlı bir fark (%14,3) bulunurken, olumsuz davranışlar ile diğer alt ölçekler arasında fark bulunmamıştır (p>0,05).

Mevcut bulgulara göre, beden eğitimi öğretmenlerinin maruz kaldıkları olumsuz davranışlar ile benlik saygısı boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (r= ,130 p=0,04). Başka bir deyişle, beden eğitimi öğretmenlerinin maruz kaldıkları olumsuz davranış algıları, karar vermede özsaygı boyutu üzerinde anlamlı pozitif etkiye sahipken, dikkatli stil (r= -,138 p=0,03) ve kaçınan stil (r= -,143 p=0,02) boyutları üzerinde çok zayıf negatif etkiye sahiptir.

MDMQ'nun öz saygı alt ölçeği ile uyanıklık tarzı alt ölçeği arasında %30 oranında ve MDMQ'nun öz saygı alt ölçeği ile erteleme tarzı alt ölçeği arasında %41,8 oranında pozitif yönde anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0,05).

MDMQ'nun Uyanıklık stili alt ölçeği ile kaçınan stili alt ölçeği arasında %51,3 oranında, erteleme stili alt ölçeği arasında %56 oranında ve panik stili alt ölçeği arasında %35,7 oranında pozitif yönde anlamlı bir fark bulunmuştur.

kaçıngan tarzı alt ölçeği ile erteleme tarzı alt ölçeği arasında %69,5 oranında ve kaçıngan tarzı alt ölçeği ile panik tarzı alt ölçeği arasında %56,9 oranında pozitif yönde anlamlı bir fark bulunmuştur. Ancak erteleme stili alt ölçeği ile kaçıngan stili alt ölçeği arasında %21,3 oranında pozitif yönde anlamlı bir fark bulunmuştur.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Demografik özelliklerine göre Maruz Kaldıkları Olumsuz Davranışların, Karar Vermede alt boyutları üzerindeki etkisi

Beden eğitimi öğretmenlerinin demografik değişkenlere göre maruz kaldığı olumsuz davranışların karar verme üzerine etkisi belirlemek için T testi ve Tek Yönlü Varyans testi uygulanmıştır. Yapılan analizlerde demografik değişkenlerden sadece yaş ve anne-baba eğitim durumuna göre farklılıklar tespit edilmiş olup, farklılıklar aşağıda tablolar eşliğinde verilmiştir.

Tablo 2.Yaş Göre Olumsuz Davranışlar ile Karar Verme Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

	Yaş	N	X	SS	F	P	TUKEY
Olumsuz Davranış	21-25 ^a	172	34,46	8,64			
	26-30 ^b	77	36,90	8,50	2,14	0,12	
	31-35 ^c	4	35,50	9,04			
Öz-Saygı	21-25 ^a	172	10,55	1,29			
	26-30 ^b	77	10,83	1,08	1,62	0,20	
	31-35 ^c	4	10,25	0,96			
Dikkatli Stil	21-25 ^a	172	8,12	1,00			
	26-30 ^b	77	7,90	1,22	1,19	0,30	
	31-35 ^c	4	8,00	0,00			
Kaçıngan Stil	21-25 ^a	172	8,29	1,26			
	26-30 ^b	77	7,77	1,74	3,98	0,02*	a-b
	31-35 ^c	4	7,50	1,29			
Erteleyici Stil	21-25 ^a	172	7,15	0,92			
	26-30 ^b	77	7,19	0,89	0,08	0,92	
	31-35 ^c	4	7,25	0,96			
Panik Stil	21-25 ^a	172	4,62	0,91			
	26-30 ^b	77	4,17	1,27	5,58	0,00*	a-b
	31-35 ^c	4	4,00	0,82			

*p<0,05

Tablo 2’te verilen tek yönlü varyans analiz sonuçlarına göre, kaçıngan stil ile panik stil yaş gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaşırken, diğer alt boyutlar her hangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

İlgili alt boyutlar için farklılığın sebebini bulmak için TUKEY testi uygulanmış olup, elde edilen sonuçlara göre, 21-25 yaş aralığında olan öğretmenlerin kaçıngan stil ve panik stil karar verme düzeylerinin diğer gruplardan ortalama olarak yüksek olması ile farklılık açıklanmıştır.

Tablo 3.Anne Eğitim Durumuna Göre Olumsuz Davranışlar ile Karar Verme Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

	Anne Eğitim Durumu	N	X	SS	F	P	TUKEY
Olumsuz davranış	okur yazar ^a	107	28,97	5,73			b-a
	İlkokul mezunu ^b	47	35,32	5,70			c-a/b
	Ortaokul mezunu ^c	42	41,83	5,59	77,44	0,00*	c-b/c
	Lise mezunu ^d	35	37,49	5,90			d-a
	Üniversite mezunu ^e	22	49,14	6,68			e-a/b/c/
Öz-Saygı	okur yazar ^a	107	10,44	1,28			
	İlkokul mezunu ^b	47	10,70	1,08	2,10	0,08	
	Ortaokul mezunu ^c	42	10,67	1,28			
	Lise mezunu ^d	35	11,11	0,83			

	Üniversite mezunu ^e	22	10,55	1,60			
Dikkatli Stil	okur yazar ^a	107	8,15	1,03	2,36	0,05*	a-e
	İlkokul mezunu ^b	47	8,13	0,90			
	Ortaokul mezunu ^c	42	8,10	1,14			
	Lise mezunu ^d	35	8,00	1,14			
	Üniversite mezunu ^e	22	7,41	1,22			
Kaçınan Stil	okur yazar ^a	107	8,27	1,23	2,39	0,05*	a-e
	İlkokul mezunu ^b	47	8,23	1,45			
	Ortaokul mezunu ^c	42	8,21	1,35			
	Lise mezunu ^d	35	7,89	1,59			
	Üniversite mezunu ^e	22	7,32	2,06			
Erteleyici Stil	okur yazar ^a	107	7,21	0,80	2,24	0,07	
	İlkokul mezunu ^b	47	7,28	0,90			
	Ortaokul mezunu ^c	42	7,14	0,98			
	Lise mezunu ^d	35	7,26	0,74			
	Üniversite mezunu ^e	22	6,64	1,33			
Panik Stil	okur yazar ^a	107	4,56	1,01	0,98	0,42	
	İlkokul mezunu ^b	47	4,43	0,97			
	Ortaokul mezunu ^c	42	4,60	0,77			
	Lise mezunu ^d	35	4,31	1,35			
	Üniversite mezunu ^e	22	4,18	1,30			

* $p < 0,05$

Tablo 3'te verilen Tek Yönlü Varyans Testi sonuçları incelendiğinde, Maruz kalınan olumsuz davranışların anne eğitim durumuna göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Maruz kalınan olumsuz davranışların farklılaşma kaynağının ise anne eğitim durumu üniversite mezunu olan öğretmenlerin yüksek ortalamasından kaynaklandığı bulgulanmıştır. Ayrıca; anne eğitim durumu üniversite olan öğretmenlerin karar verme alt boyutlarından dikkatli stil ve kaçınan stil düzeylerinin diğerlerine göre en düşük ortalamaya sahip olduğu, anne eğitim durumu okur yazar olan öğretmenlerin dikkatli stil ve kaçınan stil ortalamalarının en yüksek olduğu bulgulanmıştır.

Tablo 4. Baba Eğitim Durumuna Göre Olumsuz Davranışlar Algı Ölçeği ve Karar Verme Stillерinin Karşılaştırılması

Baba Eğitim Durumu		N	X	SS	F	P	TUKEY
Olumsuz Davranış	okur yazar ^a	30	32,90	9,00	1,44	0,22	
	İlkokul mezunu ^b	26	34,15	8,52			
	Ortaokul mezunu ^c	53	36,26	9,01			
	Lise mezunu ^d	42	37,19	9,11			
	Üniversite mezunu ^e	102	34,81	8,09			
Öz-Saygı	okur yazar ^a	30	10,77	1,25	0,79	0,53	
	İlkokul mezunu ^b	26	10,31	1,54			
	Ortaokul mezunu ^c	53	10,64	1,23			
	Lise mezunu ^d	42	10,81	1,17			
	Üniversite mezunu ^e	102	10,59	1,17			
Dikkatli Stil	okur yazar ^a	30	8,33	0,99	3,29	0,01*	a-b d-b e-b
	İlkokul mezunu ^b	26	7,42	1,47			
	Ortaokul mezunu ^c	53	7,96	1,04			
	Lise mezunu ^d	42	8,21	0,98			
	Üniversite mezunu ^e	102	8,11	0,97			
Kaçınan Stil	okur yazar ^a	30	8,27	1,39	2,16	0,07	
	İlkokul mezunu ^b	26	7,38	1,47			
	Ortaokul mezunu ^c	53	8,08	1,50			
	Lise mezunu ^d	42	8,36	1,71			
	Üniversite mezunu ^e	102	8,19	1,26			
Erteleyici Stil	okur yazar ^a	30	7,27	0,78	3,90	0,00*	a-b c-b d-b
	İlkokul mezunu ^b	26	6,54	1,27			
	Ortaokul mezunu ^c	53	7,21	0,93			

	Lise mezunu ^d	42	7,36	0,79			e-b
	Üniversite mezunu ^e	102	7,20	0,81			
	okur yazar ^a	30	4,47	1,07			
	İlkokul mezunu ^b	26	4,23	1,11			
Panik Stil	Ortaokul mezunu ^c	53	4,26	1,11	1,39	0,24	
	Lise mezunu ^d	42	4,62	1,06			
	Üniversite mezunu ^e	102	4,59	0,98			

* $p < 0,05$

Tablo 4'te verilen Olumsuz Davranış algı düzeyi ile öğretmenlerin karar verme stilleri alt boyutlarının baba eğitim durumuna göre farklılık farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Tek Yönlü Varyans Testi sonuçlarına göre Baba eğitim durumunun öğretmenlerin olumsuz algı düzeyi(olumsuz davranış=0,22>0,05) ve karar verme öz-saygı boyutu (özsaygı=0,53>0,05) ile arasında anlamlı bir fark olmadığı, karar verme stillerinden ise dikkatli stil (dikkatli stil=0,01<0,05) ve erteleyici stil(erteleyici stil=0,00<0,05) ile arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Farklılığın kaynağının tespiti için yapılan TUKEY testi sonuçlarına göre karar vermede erteleyici stilin baba eğitim durumu lise olan öğretmenlerin ortalamasının diğer gruplardan daha yüksek olmasından, dikkatli stilin ise baba eğitim durumu okuryazar olan öğretmenlerin ortalamasının diğer gruplardan daha yüksek ortalamaya sahip olmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada, Doğu Karadeniz bölgesinde görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin olumsuz davranışlar algı düzeylerinin karar verme üzerine etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen sonuçlar literatürde incelenen araştırma sonuçları ile karşılaştırılarak bu bölümde değerlendirilmiştir.

Bu amaç doğrultusunda çalışmaya gönüllü olarak katılım sağlayan beden eğitimi öğretmenlerinin olumsuz davranış algı düzeyleri ve karar verme alt boyutlarına göre belirli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğine bakılarak, farklılıklarının kaynağı incelenmiştir.

Demografik değişkenlerden yaş değişkenine göre elde edilen sonuçlarda; 21-25 yaş aralığında olan öğretmenlerin maruz kaldığı olumsuz davranışlar ile karar verme arasında farklılığa rastlanılmamıştır. Elde edilen yaş gruplarına göre maruz kalınan olumsuz davranış konusunda farklılığın bulunmaması sonucundan farklı olarak literatür incelendiğinde; benzer yaş gruplarında çalışmamız sonuçlarının aksine bulguların edinildiği çalışmalar da yer almaktadır(Bulut 2007; Arpacioğlu 2003; Ertürk 2005).

Alan yazınında yer alan bu çalışmaların aksine araştırmamızda yaş değişkenine göre olumsuz davranışlar algı düzeyinde farklılık bulunmaması çalışma alanlarında öğretmenlerin olumsuz davranışlar algı düzeyinin oluşması için belirli faktörlerin oluşmamış olabileceği ile açıklanabilir. Çalışmamızda Yaş değişkenine göre karar verme düzeylerinin tespiti için yapılan analiz sonuçlarına göre 21-25 yaş aralığında öğretmenlerin karar verme alt boyutlarından kaçınan stil ve panik stil karar verme düzeylerinin diğer yaş gruplarından anlamlı derecede yüksek ortalamaya sahip olduğu, diğer alt boyutlarda ise farklılık olmadığı bulgulanmıştır. Çalışmamız sonucu elde edilen farklılık olduğu yönündeki bulgu için, henüz meslekte çok yeni olan 21-25 grubu öğretmenlerin lisans süreci sonrasında henüz ciddi bir öğretmenlik deneyimi yaşamadıkları için, karşılaşılabilecekleri olumsuzlukları

öngörememeleri ve olası bir olumsuz davranışta kriz yönetiminin karar verme sürecinde kaçınan ve panik bir stil tercih etmelerinin olası olduğu şeklinde ifade edilebilir.

Olumsuz davranışlar algı düzeylerinin karar verme üzerine etkisini anne – baba eğitim durumuna göre sorguladığımız çalışmada öğretmenlerin olumsuz davranışlar algı düzeyinin anne eğitim duruma göre farklılaştığı, baba eğitim durumuna göre ise farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin karar verme düzeylerinin anne baba- eğitim durumuna göre farklılığını sorguladığımızda ise anne eğitim durumu okuryazar olan öğretmenlerin diğer gruplara göre daha yüksek ortalama ile dikkatli ve kaçınan stil düzeyine sahip olduğu, anne eğitim durumu okuryazar olan öğretmenlerin ise en düşük ortalamaya sahip olduğu bulgulanmıştır.

Benzer çalışmalar incelendiğinde ise anne eğitim durumunun etkileri üzerine çalışmamızla kısmen benzer veya farklı sonuçların bulgularına ulaşılmıştır. Örneğin; Köksal (2003) ve Yiğit(2005)'in çalışmasında anne eğitim durumunun bireylerin karar verme üzerinde anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişken, Candangil (2005)'in çalışmasında olası bir farklılık bulgulanmamıştır.

Baba eğitim durumu özelinde sonuçlar incelendiğinde baba eğitim durumu ilköğretim olan öğretmenlerin karar verme alt boyutlarından dikkatli ve erteleyici stil düzeylerinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir. Aynı bulgu içerisinde dikkatli stil düzeyinin en düşük ortalaması baba eğitim durumu okuryazar olan öğretmenlerin, erteleyici stil düzeyi en düşük ortalamaya sahip olan grubun da baba eğitim durumu lise olan öğretmenlerden oluştuğu tespit edilmiştir. İlgili alan yazın incelendiğinde bulgularımızla benzer ve farklı sonuçların tespit edildiği çalışmalara rastlanmıştır. (Tiryaki 1997; Güçray 1998; Köksal 2003; Yiğit 2005)

Çalışmamızda elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin maruz kaldıkları olumsuz davranışların karar verme üzerine farklı yönlerde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda olumsuz davranışların öz saygı karar verme boyutunda olumlu yönde etkisi, karar verme alt boyutlarından dikkatli ve kaçınan stil boyutunda olumsuz yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Literatürde incelenen benzer çalışmalarda elde edilen sonuçlarla çalışmamız sonuçları desteklenir niteliktedir (Kırgil 2015; Temel 2015; Ulaş vd., 2015).

Son olarak çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin özsaygılarının yüksek olması durumunda karar verme sürecinde çoğunlukla dikkatli stil tercih ettikleri ve karar verme alt boyutlarından erteleyici, kaçınan ve panik stile ise daha az başvurdukları yönünde bir sonuca ulaşılmıştır.

ÖNERİLER

Çalışmamızın sınırlılıkları göz önünde bulundurulduğunda; farklı çalışmalarla beden eğitimi öğretmenlerinin davranışlara karşı verdikleri tepkilerin farklı kavramlarda nasıl şekillendiği konusunun irdelenmesi kazanım boyutunda anlamlı olabilir.

Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin olumsuz davranışlar karşısında uyguladıkları süreç yönetimi, kriz yönetimi gibi kavramların belirginleştirilmesi gelecek nesillerin rol model konumunda olacak beden eğitimi öğretmenleri ve spor eğitmenlerinin yetiştirilmesi disiplinlerinde kullanılan eğitim – öğretim yöntem ve yaklaşımlarına da farklı bakış açıları kazandıracak düşünülmemektedir.

Etik Metni

“Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde’ yer alan tüm kurallara uyulmuş ve yönergenin ikinci bölümünde yer alan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemlerden” hiçbirini gerçekleştirilmemiştir.

Yazar(lar)ın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada yazarın katkı oranı %100’dür.

KAYNAKÇA

- Avşaroğlu, S. ve Üre, Ö. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsaygı, Karar Verme Ve Stresle Başa çıkma Stilllerinin Benlik Saygısı Ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,(18), 85-100. <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Susbed/Issue/61794/924162>. Erişim Tarihi: 20.01.2023.
- Bakan, D. ve Büyükeşe, Ö. (2008). Katılımcı Karar Verme: Kararlara Katılım Konusunda Çalışanların Düşüncelerine Yönelik Bir Alan Çalışması. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 13(1), 29-56. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sduiibfd/issue/20834/223210> Erişim Tarihi:10.12.2022.
- Bulut, S. ve Göktürk, G. Y. (2012). Mobbing: İşyerinde Psikolojik Taciz . *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 12 (1) , 53-70 . DOI: 10.11616/AbantSbe.285
- Cemaloğlu, N. (2007). Okul Yöneticilerinin Liderlik Stilleri İle Yıldırma Arasındaki İlişki. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)*, 33, 77-87.
- Cemaloğlu, N. ve Ertürk, A. (2007). Öğretmenlerin Maruz Kaldıkları Yıldırma Eylemlerinin Cinsiyet Yönünden İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 345-365. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tebd/issue/26116/275140> Erişim Tarihi:14.01.2023
- Çoban, A. E. & Hamamcı, Z. (2006). Kontrol Odakları Farklı Ergenlerin Karar Stratejileri Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*,14(2), 393-402. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kefdergi/issue/49104/626613> Erişim Tarihi: 5.01.2023.
- Candangil S.Ö. Ve Ceyhan A. A. (2006). Denetim Odakları Farklı Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel Özelliklerine Göre Karar Vermede Öz-Saygı ve Stres Düzeyleri, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 2: 71-88.
- Deniz, M. E. (2004). Investigation of the Relation between Decision Self-Esteem, Decision Making Style and Problem Solving Skill of the University Students. *Eurasian Journal of Educational Research*,4(15), 23-35.
- TekİN, Ö. A., & Ehtiyar, V. R. (2010). Yönetimde Karar Verme: Batı Antalya Bölgesindeki Beş Yıldızlı Otellerde Çalışan Farklı Departman Yöneticilerinin Karar Verme Stilleri Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Yasar University*, 5(20), 3394-3414.
- Einarsen, S., & Raknes, B. I. (1997). Harassment in the workplace and the victimization of men. *Violence and Victims*, 12(3), 247–263.
- Sinclair, M., & Ashkanasy, N. M. (2005). Intuition: Myth or a decision-making tool?. *Management learning*, 36(3), 353-370.

- Güçray, S. S. (1998). Bazı Kişsel Değişkenler, Algılanan Sosyal Destek ve Atılganlığın Karar Verme Stilleri İle İlişkisi . *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 2(9), 7-16. <https://dergipark.org.tr/pub/tpdrd/issue/21429/229661> Erişim Tarihi: 15.12.2022.
- Kırgil, F. (2015). Beden eğitimi öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerinin karar verme ve atılganlık düzeylerinin bazı değişkenlikler açısından incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Köksal, A. (2003). Ergenlerde Duygusal Zeka ile Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Tiryaki, M. G. (1997). *Üniversite Öğrencilerinin Karar Verme Davranışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Temel, V. (2015). Beden eğitimi öğretmenlerinin, problem çözme becerileri, karar verme stilleri ve öfke tarzları. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Ulaş, A. H., Epçaçan, C., Epçaçan, C., Koçak, B.(2015). Öğretmen Adaylarının Karar Vermede Özsaygı Düzeyi ve Karar Verme Stillerinin İncelenmesi. *Turkish Studies*, 10(3), 1031-1052. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7831> Erişim Tarihi: 8.11.2022
- Yiğit, A. (2005). *Lise Öğrencilerinin Karar Verme Davranışlarının Bazı Değişkenlere Göre Yordanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.